

ОРГАНІЧНЕ АГРАРНЕ ВИРОБНИЦТВО: ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

асист. Рожкова Є. Ю., студент гр. М- 91 Ведмідь Н.

Виробнича сфера є найвагомішим фактором антропогенного впливу на навколишнє середовище, тому проблема зв'язку економічного розвитку та екологічної безпеки приваблює до себе все більше уваги світової спільноти. Поступовий розвиток світового ринку екологічно чистих продовольчих товарів, і постійно зростаючий інтерес споживачів до цього виду продукції, зумовлює для України можливість стати активним учасником у конкурентній боротьбі на ньому. Звертаючи увагу на те, що Україна є аграрною країною, екологізація сільського господарства та розвиток органічного виробництва не лише вирішить значну частину внутрішніх економічних проблем, а й підвищить рейтинг країни на світовому ринку. Саме тому тема розвитку органічного виробництва є актуальною сьогодні. Метою дослідження є визначення основних передумов та проблем розвитку органічного аграрного виробництва в Україні та пошук шляхів їх вирішення.

За визначенням Міжнародної федерації сільськогосподарського органічного руху (IFOAM) «органічне сільське господарство – це сільськогосподарська система, що сприяє збереженню навколишнього середовища, соціально та економічно підтримує виробництво здорових, волокна, деревини і т.п. Органічне сільське господарство уникає використання хімічно синтезованих добрив, пестицидів».

За даними FiBL у 2010 році Україна входила до двадцятки світових країн-лідерів органічного руху, серед яких є США, Великобританія, Німеччина, Франція, Швеція, Швейцарія, Нідерланди. Обороти національного ринку органічних продуктів у 2008 р. становив 500 тис. євро, у 2009 р. – збільшився до 1,2 млн. євро. У 2010 р. становив 2,6 млн. євро. Вітчизняний ринок органічної продукції має значний потенціал, оскільки його обсяг є найменшим серед європейських країн, тоді як за площею сільськогосподарських угідь під органічним виробництвом у Європі Україна відстає лише від Чеської Республіки та Польщі.

Але крім досягнень у даній сфері існує ще й цілий ряд проблем, які гальмують успішний розвиток органічного виробництва в Україні. Повільний та однобічний розвиток органічного виробництва в нашій країні спричинений наступними факторами:

- незавершеністю створення законодавчої та нормативно-правової бази, яка б окреслила державну політику у сфері органічного виробництва;
- переважанням експорту та нерозвиненістю внутрішнього ринку споживання сертифікованої органічної продукції та органічних продуктів харчування;
- здебільшого виробляється та експортується 1-2 види органічної сільськогосподарської продукції сировинного типу, переважно зернові та олійні культури;
- до виробництва органічної продукції задіяні переважно крупні сільськогосподарські підприємства, в той час як перехід малих та середніх господарств на органічний метод господарювання є доволі обмеженим;
- виробництво тваринницької продукції згідно із органічними стандартами все ще відсутнє, існує лише інформація про наміри деяких сільськогосподарських товаровиробників започаткувати такий вид бізнесу;
- гуртова та роздрібна торгівля органічними продуктами споживання все ще перебувають у нерозвиненому стані;
- зниження родючості ґрунтів, поширення ерозії ґрунтів.

Для ефективного розвитку органічного сільського господарства в Україні потрібно закласти його інституційне підґрунтя. Насамперед, це розроблення і прийняття нормативно-правових актів, які базуються на міжнародних НПА, що регулюють організацію та функціонування органічного господарства, це значно спростить вихід українських підприємств на міжнародні ринки. У вітчизняному законодавстві також повинна бути передбачена державна підтримка для агровиробників, які переходитимуть до виробництва екологічно чистої продукції (хоча б на період переходу), підтримка розвитку малих і середніх фермерських господарств у вигляді дотацій, пільг, податкових канікул та ін.

Наступним кроком має стати формування інститутів, які консультуватимуть і контролюватимуть діяльність суб'єктів виробництва екологічно чистої продукції на всіх стадіях виробничого процесу. Важливим для України повинен стати зарубіжний досвід функціонування інститутів дорадництва, основною метою яких є сприяння швидкому переходу виробників до органічного агровиробництва шляхом надання інформації фермерам, організації та проведення їх навчання, тренінгів тощо.

Важливим моментом є також створення розгалуженої збутової мережі на внутрішньому та зовнішньому ринках, ознайомлення потенційних споживачів з перевагами органічної продукції. Створення єдиної системи контролю якості на основі міжнародних норм та контролюючих органів також займає важливе місце. Для пришвидшення розвитку органічного сільського господарства в Україні потрібно законодавчо закріпити протекціоністські заходи: підвищити мито на ввезення хімічних добрив; запровадити преміювання за зменшення використання хімічних та мінеральних добрив.